

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA ŁOWICZA
NA LATA 2021-2025**

Łowicz, 2021 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	2
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	
1. Definicja przemocy, jej rodzaje formy i cykle	4
2. Podstawy prawne programu	8
III. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA ŁOWICZ	
1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta	8
2. Zasoby lokalne umożliwiające pracę z problemem przemocy w rodzinie	21
3. Analiza	22
4. Rekomendacje do działań	23
IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU	24
V. ADRESACI PROGRAMU	
1. Przewidywane efekty realizacji programu	29
VI. FINANSOWANIE PROGRAMU	30
VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	
1. Podstawowe cele ewaluacji programu	30

I. WSTĘP

Rodzina w warunkach każdego społeczeństwa stanowi podstawową i wszechstronną formę życia społecznego, zaspokajającą podstawowe potrzeby ludzkie. Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu człowieka, gdyż kształtuje osobowość, poglądy i system wartości. Więzy łączące jej członków powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa.

Ze zjawiskiem przemocy możemy zetknąć się w różnych miejscach. Często dowiadujemy się o aktach przemocy w domach, w szkołach, na ulicy i wielu innych miejscach. Coraz głośniejsze mówi się o przemocy wśród nieletnich, o przemocy w rodzinach, o przemocy wobec dzieci. Zjawisko to ma więc charakter interdyscyplinarny i leży ono w kręgu zainteresowania przedstawicieli różnych środowisk: pracowników socjalnych, policjantów, asystentów rodziny, psychologów, socjologów, prawników, innych. Rodzina winna być przecież opoką, schronieniem i wzorem. Zwłaszcza dla jej najmłodszych członków, którzy z własnego domu rodzinnego wynoszą wzorce na swoje dalsze życie. Dzieci w takich sytuacjach cierpią najbardziej. Nie tylko dlatego, że same są często ofiarami przemocy, ale także dlatego, że przemoc, której doświadczyły lub widziały, zostawia w ich psychice trwałe ślady. Niestety, współcześnie dość często mówi się o wielu problemach i kryzysach w rodzinie dotyczących różnych form jej dysfunkcji. Łagodne dysfunkcje nie dyskredytują jeszcze rodziny, jeśli dysfunkcjonalność przekracza określone granice, zaczynają się poważne problemy emocjonalne, uzależnienia, współuzależnienia, zachowania autodestrukcyjne, zaburzenia osobowości oraz przemoc. Przyczyny stosowania przemocy mogą być różne. Mogą one wynikać z braku więzi emocjonalnych i brutalności w domu rodzinnym a także z frustracji, stresu, z zaburzeń psychicznych, z uzależnienia, a także z ubóstwa. Ponadto przyczyn tego zjawiska można także dopatrywać się w tradycjach, zwyczajach i przekonaniach funkcjonujących w naszym społeczeństwie. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem trudnym do ujawnienia w związku z tym, że osoby doświadczające przemocy boją się, wstydzą, często nie wierzą w skuteczność pomocy. Nie bez znaczenia jest fakt, że „ofiary” i „sprawcy” łączą bliskie więzi rodzinne i emocjonalne. Przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową może być przyczyną poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie. Miasto Łowicz podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jednym z takich działań było powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w ramach którego funkcjonują grupy robocze. Pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, kuratorzy, pracownicy służby zdrowia, pedagodzy szkolni i psycholodzy odbywają szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy.

Pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko przemocy w rodzinie stanowi jeden z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych. Konieczne jest zatem w dalszym ciągu systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do osób doświadczających przemocy w rodzinie, jak i stosujących przemoc. Również wskazana jest dalsza pomoc odpowiednich służb do realizacji profesjonalnych działań z zakresu przeciwdziałania temu zjawisku, a także działania w kierunku skutecznego pomagania osobom z obu tych grup. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa, mająca na celu zmianę świadomości w kwestii negatywnych i szkodliwych stereotypów na temat stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny w życiu rodzinnym i społecznym. Między innymi służyć ma temu opracowywanie i realizacja programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W miarę potrzeb i zmiany sytuacji społecznej zadania i cele programu mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Niniejszy Program został opracowany przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu oraz jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny. Zawiera on zadania do realizacji dla wszystkich gminnych jednostek i instytucji. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie skali problemu przemocy w naszym mieście, zaś cele szczegółowe odnoszą się do całego systemu zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. W części opisowej Programu zostały zawarte podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, a w części metodologicznej ukazano skalę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Łowicza – w oparciu o dane pozyskane z Urzędu Miasta oraz na podstawie analizy dokumentacji Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu. Przedstawiono również zasoby instytucjonalne oraz potrzeby pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc. Powyższe dane posłużyły do przeprowadzenia analizy, w oparciu o którą wyznaczono cele oraz opracowano harmonogram realizacji Programu.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie jest:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 (Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 9.06.2014 r. M.P. poz. 445).
- Projekt Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507, 1622, 1690, 1818).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)
- Miejskie Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (Uchwała Nr XXX/271/2020 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 16.12.2020 r.)

Gminny Program Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy jest spójny z Programami:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 (Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 9.06.2014 r. M.P. poz. 445).
- Projekt Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021 (Uchwała nr XII/93/2019 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 30 maja 2019 r).
- Miejskie Programy Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (Uchwała Nr/XXX/271/2020 Rady Miejskiej w Łowiczu z dnia 16.12.2019 r.)

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu Karnego.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”. Od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych powzięły podejrzenie o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy wobec członków rodziny, powinny niezwłocznie zawiadomić o tym Policję lub Prokuraturę.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025 jest spójny z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014–2020 oraz Projektem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021.

TEORETYCZNE PODSTAWY ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Definicja przemocy, jej rodzaje, formy i cykle.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2020 r. poz. 218) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny.

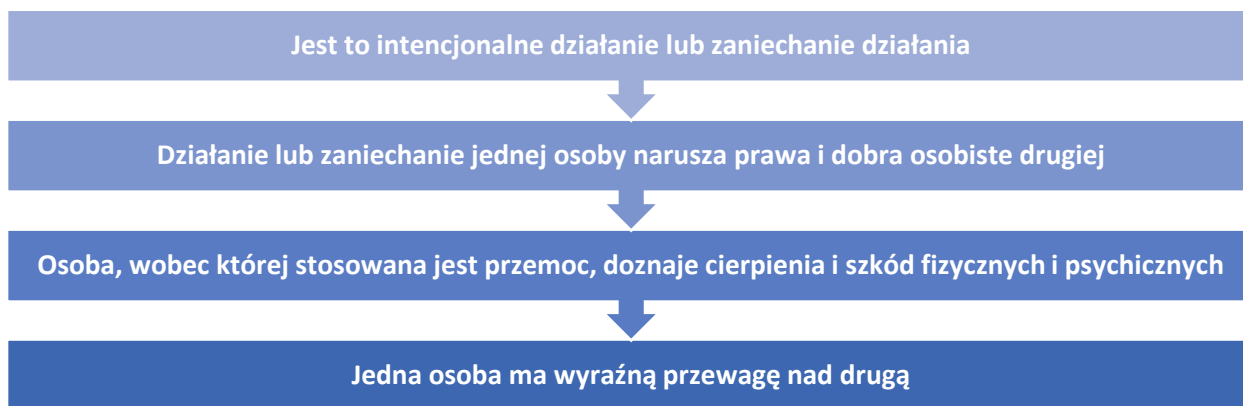
Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia - np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami,

2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, np. wzbudzanie w niej strachu, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie bezprawnych gróźb np. zabiję cię, szantażowanie zabójstwem, przekonywanie o swojej bezkarności.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – niezaspokajanie podstawowych potrzeb egzystencjalnych oraz świadome nieudzielanie pomocy w sytuacjach trudnych, w potrzebie. Przejawia się w niedostarczaniu odpowiedniej ilości pożywienia, braku dbałości o higienę, niezapewnieniu odpowiedniego ubioru, w braku dbałości o zdrowie, itp.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

Cechą charakterystyczną zjawiska przemocy w rodzinie jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy.

W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

Faza narastającego napięcia - jest to pierwsza faza, w której z różnych przyczyn dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, wszyscy domownicy wyczuwają, że zaczyna się dziać coś złego, przyczynami napięcia są często błahostki, drobne nieporozumienia. Osoba stosująca przemoc jest stale poitrytowana, natomiast osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się uniknąć awantury

Faza ostrej przemocy - jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Następuje eksplozja uczuć. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu lub życiu. W tej fazie, ofiary decydują się wzywać pomocy, złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

3. Faza miodowego miesiąca - jest to faza, w której osoba stosująca przemoc zachowuje się wobec ofiary jak w okresie narzeczeństwa, wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. "Sprawca" jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości, mężczyzna na nowo uwodzi ofiarę. Przeprasynom często towarzyszą ły i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy "drugą szansę". Ulegają złudzeniu, że złe traktowanie się już nie powtórzy. W tym czasie ofiary zaczynają usprawiedliwiać zachowanie sprawcy, bronią go - biorąc winę na siebie. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA ŁOWICZA

1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta.

Przemoc w rodzinie jest trudnym problemem. Osoby, które jej doświadczają często nie chcą mówić o swoim problemie ze względu na strach, poczucie winy, obawę przed osądzeniem, strach przed zmianą czy też osądzeniem ze strony rodziny lub też społeczności lokalnej. Przemocy w rodzinie towarzyszy również wiele stereotypów, które powstrzymują osoby doświadczające przemocy przed udaniem się po pomoc, w związku z czym coraz częściej zjawisko przemocy w rodzinie poruszane jest w różnych kampaniach, akcjach informacyjnych. Na podstawie badań przeprowadzonych w Polsce, przez CBOS w 2019 r. można stwierdzić, iż 12% kobiet wobec 8% mężczyzn osobiście doświadczyło przemocy ze strony męża/żony czy partnera, a 22% zna takie osoby. (opublikowano w CBOS Nr 48/2019)

Na terenie Miasta Łowicza zamieszkuje 27 633 mieszkańców w tym 14 741 kobiet oraz 12 892 mężczyzn (dane z roku 2019 z Wydziału Spraw Obywatelskich UM Łowicza). Z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu w roku 2019 korzystały ogółem 984 rodziny, liczba osób w rodzinie wynosiła 1 953.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Analiza rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu, powód przyznania pomocy:

- Ubóstwo: 401 rodzin/831 osób
- Długotrwała choroba: 102 rodziny/224 osoby
- Bezrobocie: 323 rodziny/777 osób
- Niepełnosprawność: 265 rodzin/493 osoby
- Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych: 189 rodzin/635 osób
- Sytuacja kryzysowa: 8 rodzin/11 osób
- Potrzeby ochrony macierzyństwa: 20 rodzin/90 osób
- Alkoholizm: 66 rodzin/89 osób

- Narkomania: 4 rodziny/7 osób
- Zdarzenie losowe: 4 rodziny/6 osób
- Bezdomność: 42 rodziny/47 osób
- Przemoc: 1 rodzina/3 osoby
- Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego: 11 rodzin/16 osób.

Diagnoza

Diagnoza problemu przemocy w mieście Łowicz została przeprowadzona na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu. Badanie zostało przeprowadzone poprzez wykorzystanie ankiet papierowych w okresie od 25 czerwca 2020 r. do 31 lipca 2020 r. a jego wyniki stanowiły podstawę do sporządzenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Łowicz na lata 2021-2025.

Cele i metodologia badania

Głównym celem badania było oszacowanie skali zjawiska przemocy w rodzinie w mieście Łowicz, jak również ocena systemu przeciwdziałania i zwalczania przemocy. Poznanie wiedzy społeczeństwa.

Drugim źródłem pomocnym do utworzenia programu są dokumenty, sprawozdania gromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu.

Wyniki ankiet prezentujemy poniżej.

Tabela nr 1. Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty w latach 2017-2019

ROK	INSTYTUCJA ZAKŁADAJĄCE NIEBIESKIE KARTY					SUMA
	POLICJA	MOPS PCPR	OŚWIATA	SŁUŻBA ZDROWIA	MKRPA	
2017	49	6	0	0	0	55
2018	39	4	0	0	0	43
2019	46	3	0	0	0	49

Źródło: dane MOPS Łowicz, opracowanie własne

Tabela nr 2. Liczba osób doznających przemoc

LICZBA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ	2017	2018	2019
KOBIETY	123	112	104
MĘŻCZYŹNI	74	58	43
DZIECI	5	6	22
RAZEM	202	176	169

Źródło: dane MOPS Łowicz, opracowanie własne

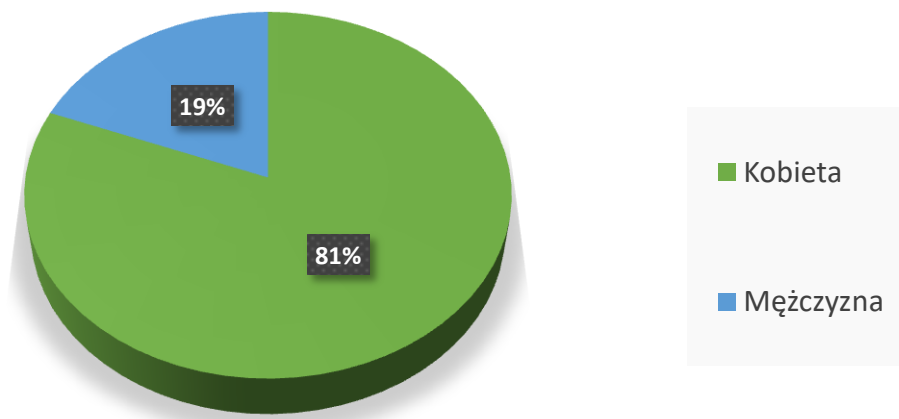
Jak wynika z tabeli procedurę Niebieskie Karty najczęściej sporządzała Policja, gdyż to ona jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynającą procedurę Niebieskie Karty. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest ośrodek pomocy, który zapewnia obsługę organizacyjno–techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny po zapoznaniu z sytuacją w danej rodzinie powołuje grupy robocze. Grupy robocze podczas rozeznawania sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” podejmują szereg działań i są to m.in. motywowanie do udziału w programach korekcyjno–edukacyjnych (osoby stosujące przemoc), motywowanie do podjęcia terapii małżeńskiej lub rodzinnej, wnioski do Sądu w celu rozeznania sytuacji nieletnich w rodzinach destrukcyjnych przez kuratora, wnioski o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, monitoring rodziny przez dzielnicowego oraz pracownika socjalnego, kierowanie osób z problemem uzależnienia od alkoholu na spotkania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, motywowanie do podjęcia leczenia w PLU, przeprowadzanie rozmów motywująco–wspierających, oraz rozmów informacyjno–pouczających.

Badanie ankietowe przeprowadzono wśród mieszkańców miasta Łowicz. W badaniu udział wzięło 127 mieszkańców miasta. Kwestionariusze dostępne były w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i instytucjach pomocowych uczestniczących w procedurze „Niebieskie Karty”, jak i na stronie internetowej MOPS.

Ogółem rozdystrybuowanych zostało 450 kwestionariuszy, z czego uzyskano 127 wypełnionych ankiet.

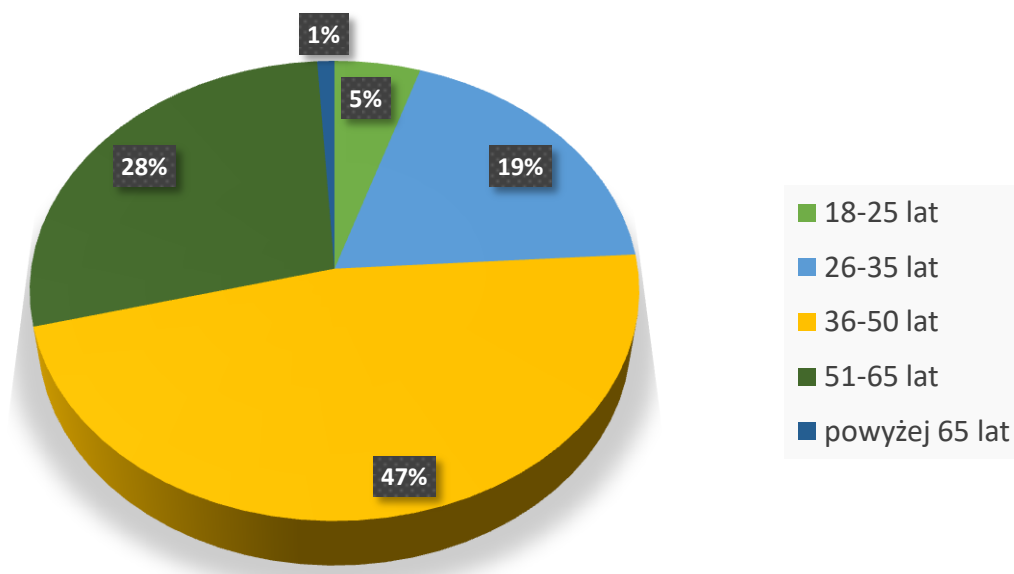
Wśród respondentów zdecydowana większość to kobiety. (wykres 1)

Wykres 1. Płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

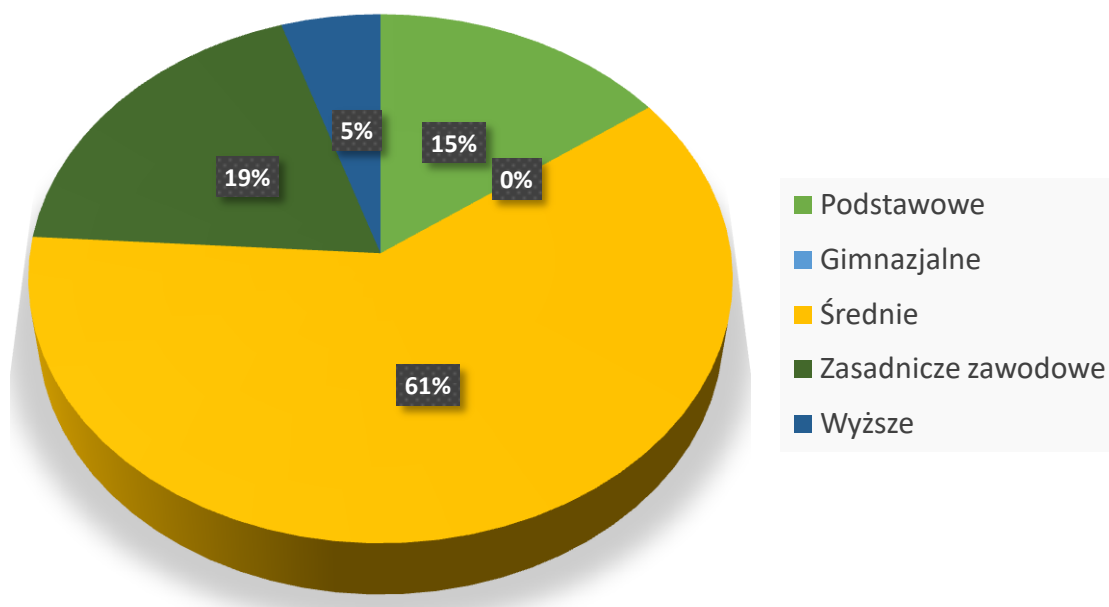
Wykres 2. Wiek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Struktura wieku kształtuje się następująco: 47% stanowią ankietowani w wieku 36-50 lat, 28% w wieku 51-65 lat, 19% w wieku 26-35 lat, 5% w wieku 18-25 lat, 1% w wieku powyżej 65 lat.

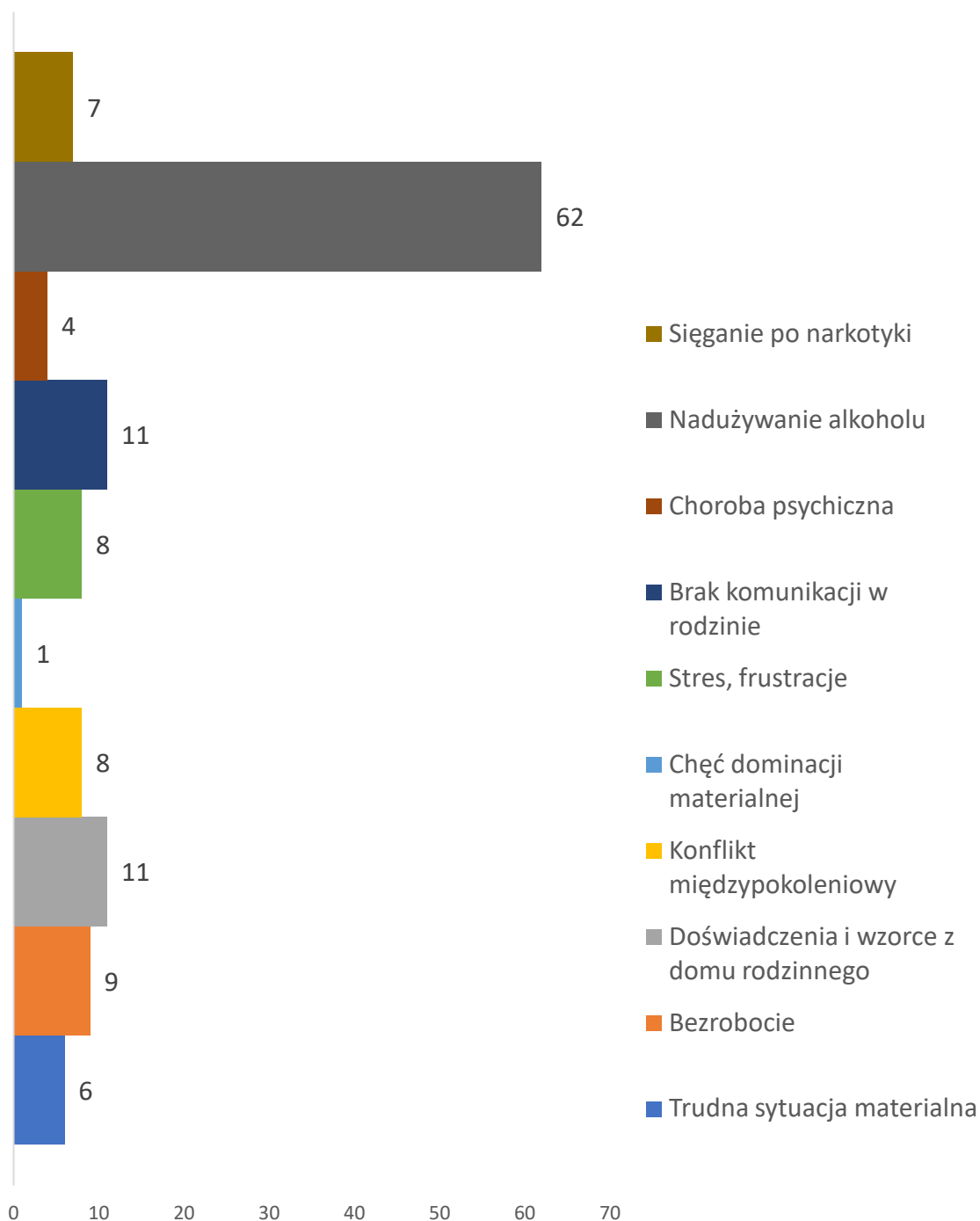
Wykres 3. Wykształcenie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim 61%, z wykształceniem zasadniczym zawodowym 19%, podstawowym 15%, wyższym 5%.

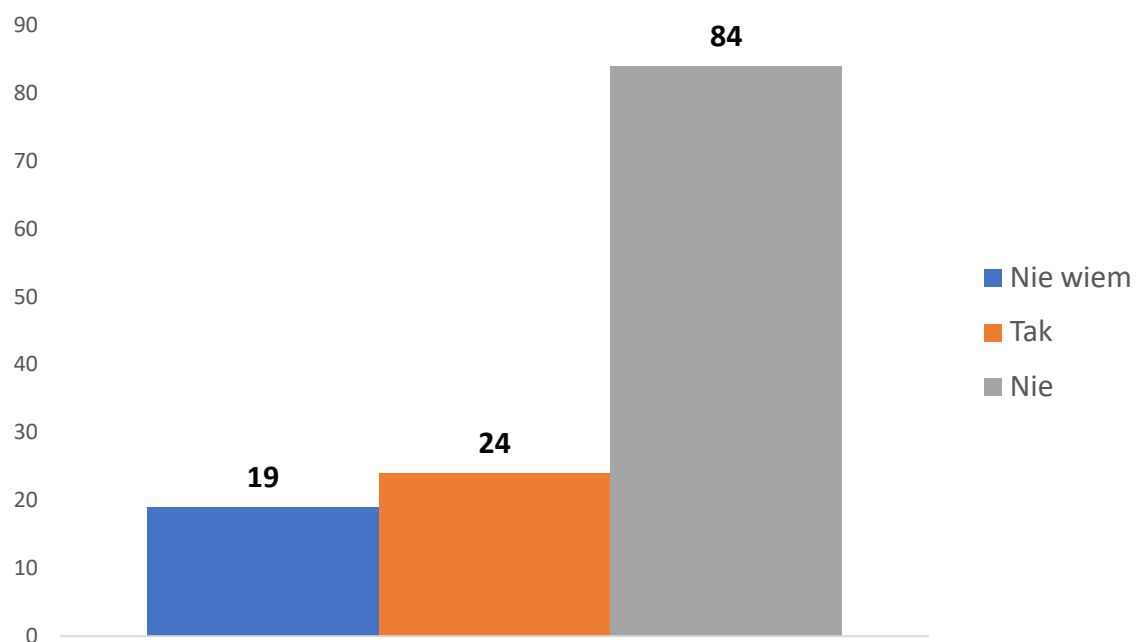
Wykres 4. Jaka jest najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Według osób biorących udział w ankiecie na pytanie: Jaka jest najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie? 62 osoby odpowiedziały nadużywanie alkoholu, 11 osób wzory wyniesione z domu, 11 brak komunikacji w rodzinie, kolejno 9 bezrobocie, 8 konflikt międzypokoleniowy i 8 stres i frustracje, 7 sięganie po narkotyki, 6 trudna sytuacja materialna, 4 choroba psychiczna, 1 osoba chęć dominacji materialnej.

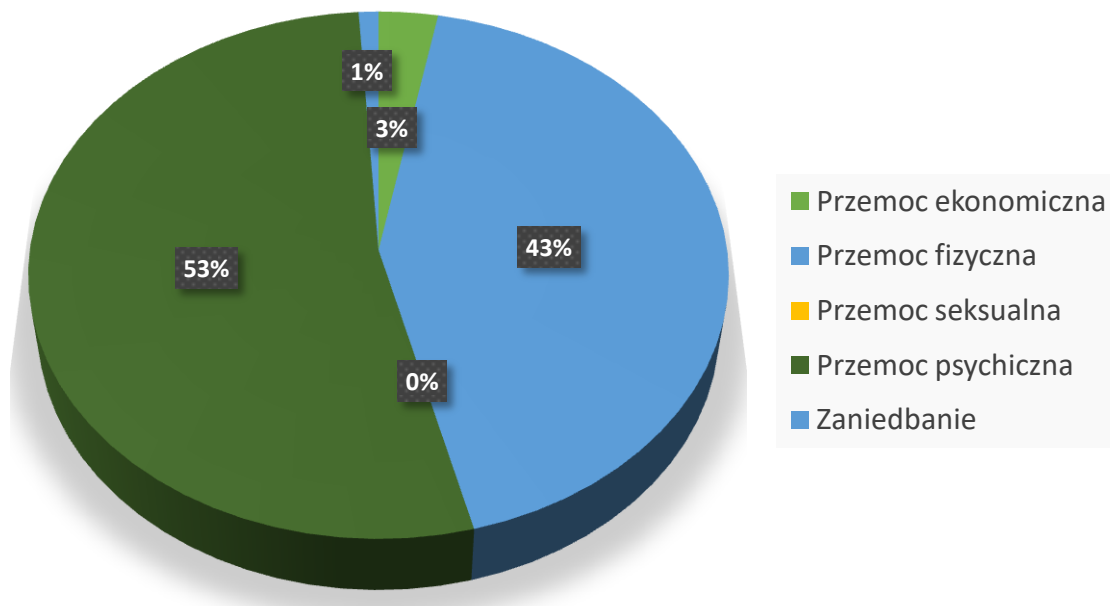
Wykres 5. Jak Pan/ Pani uważa, czy przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych 84 osoby odpowiedziały, że przemoc nie jest sprawą prywatną, 24 osoby odpowiedziały, że jest to sprawa prywatna, natomiast 19 osób zaznaczyło odpowiedź nie wiem.

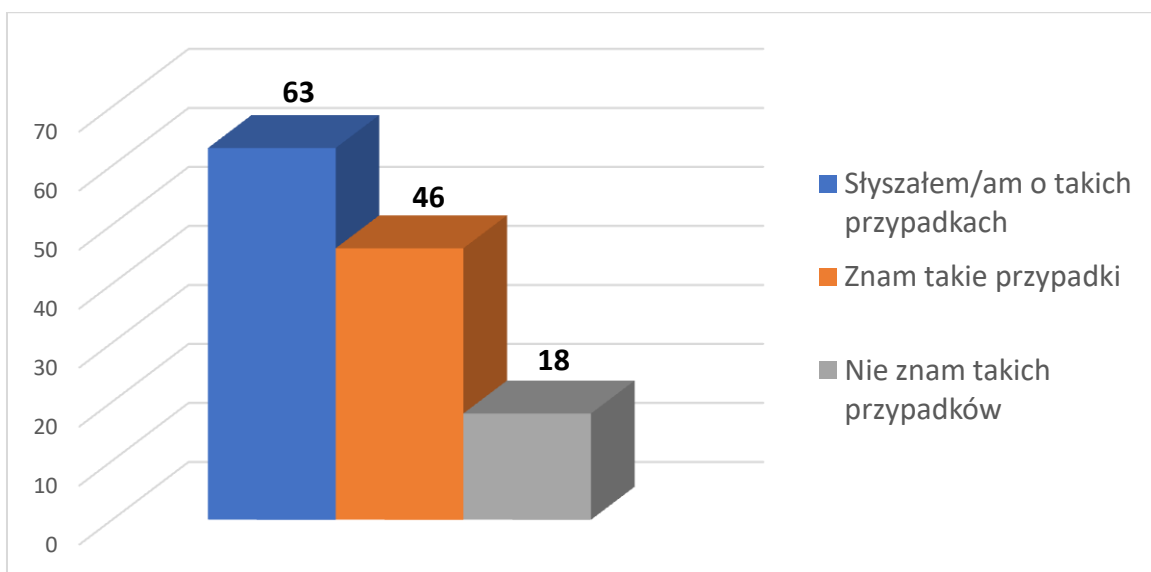
Wykres 6. Najczęściej występujący rodzaj przemocy w rodzinie na terenie miasta Łowicza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Zdaniem respondentów najczęściej występującym rodzajem przemocy na terenie miasta Łowicza jest przemoc psychiczna 53%, przemoc fizyczna 43%, przemoc ekonomiczna 3%, zaniedbanie 1%, przemoc seksualna 0%.

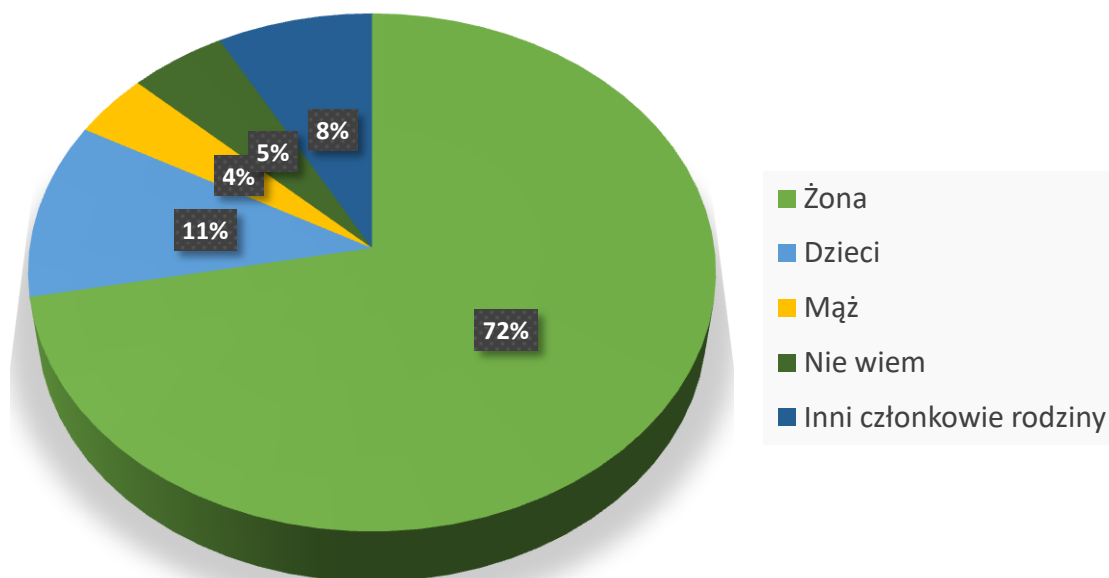
Wykres. 7. Czy zna Pan/Pani przypadki występowania przemocy w rodzinie na terenie miasta lub o nich słyszał/a/?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Analiza powyższych wyników wskazuje na fakt, iż 63 osoby ankietowane słyszały o przypadkach występowania przemocy w rodzinie na terenie miasta Łowicza, 46 osób zna takie przypadki, 18 osób nie zna takich przypadków występowania przemocy w rodzinie na terenie naszego miasta.

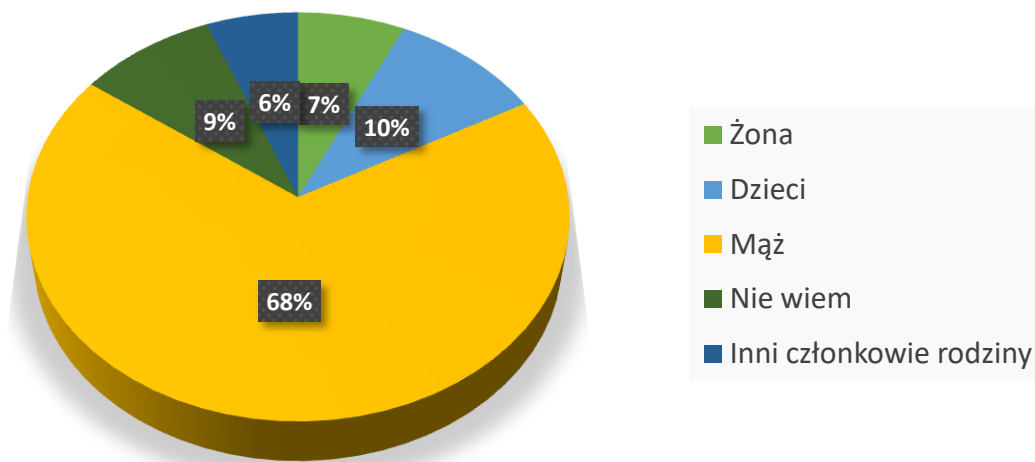
Wykres 8. Kto zdaniem Pana /Pani jest najczęściej ofiarą przemocy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych ofiarą przemocy najczęściej jest żona 72%, następnie dzieci 11%, kolejno padła odpowiedź inni członkowie rodziny 8%, mąż 4%, nie wiem 5%

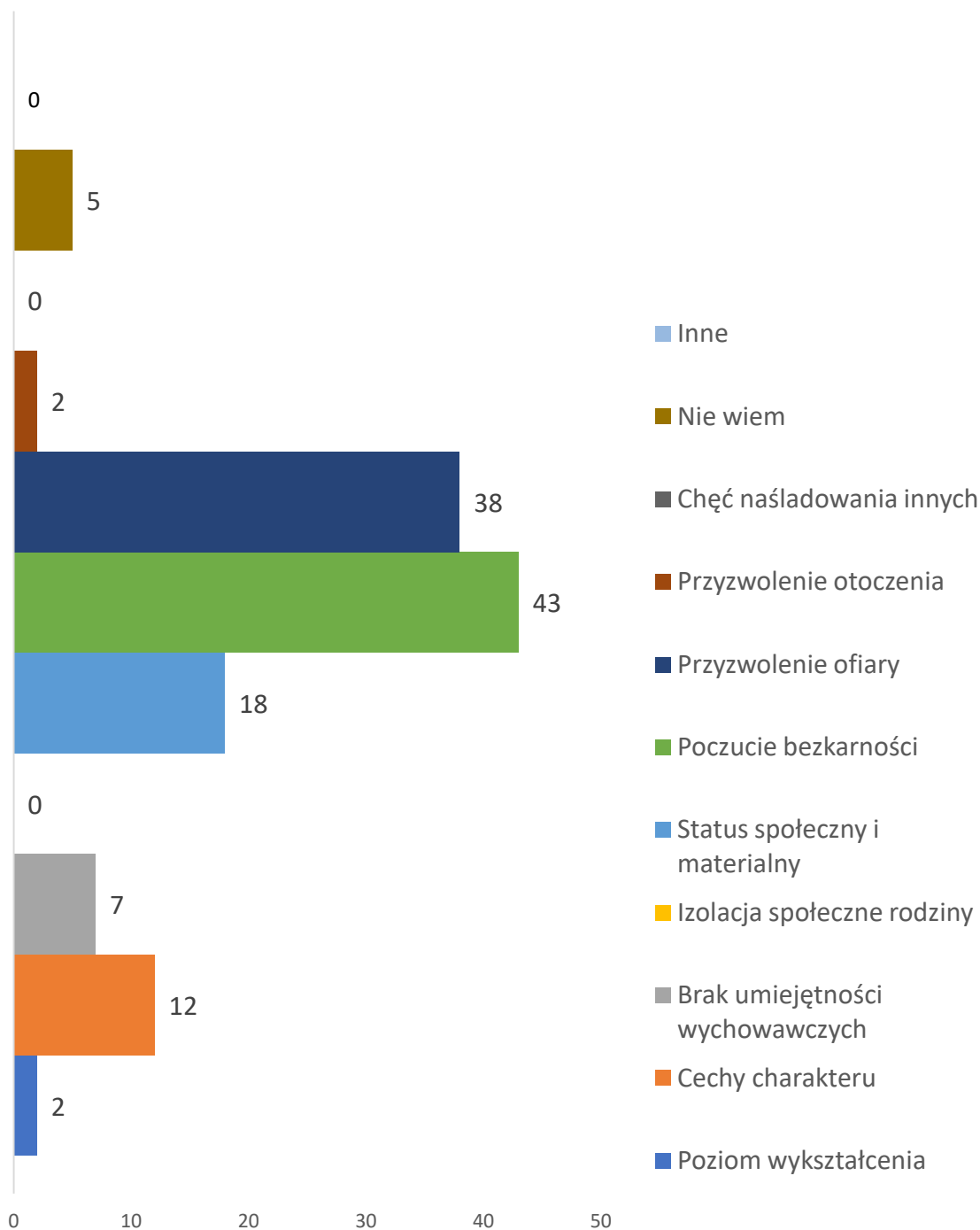
Wykres 9. Kto zdaniem Pana /Pani jest najczęściej sprawcą przemocy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych najczęściej przemoc w rodzinie stosuje mąż 68%, następnie dzieci 10%, kolejno padła odpowiedź nie wiem 9%, żona 7%, inni członkowie rodziny 6%.

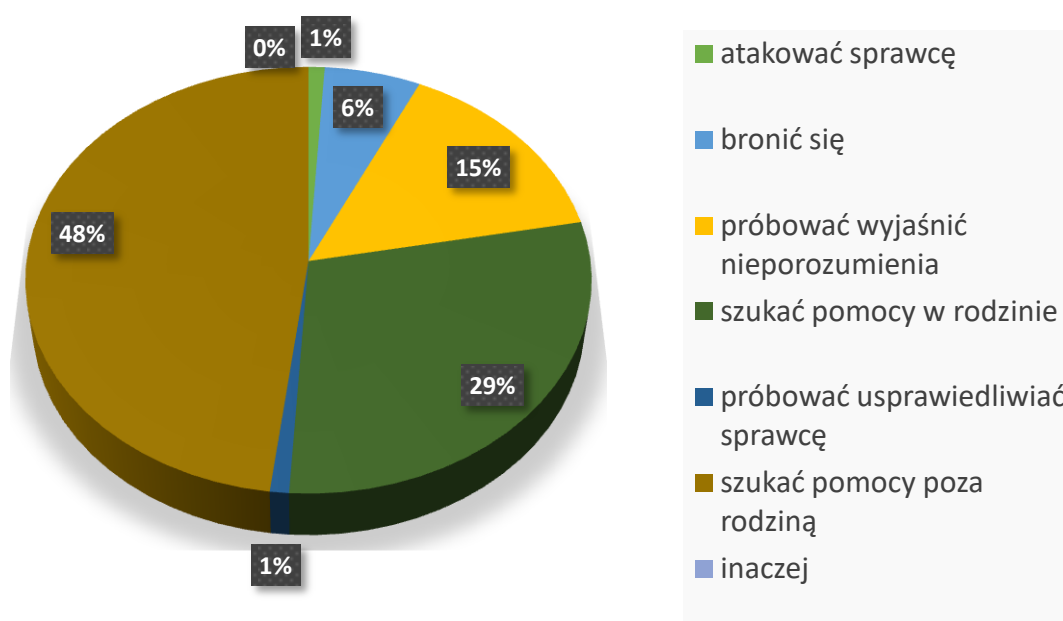
Wykres 10. Jakiego Pana /Pani zdaniem czynniki mogą mieć wpływ na postępowanie sprawców przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Według wyników, które prezentuje wykres czynnikami mającymi wpływ na postępowanie sprawców przemocy ankietowani odpowiedzieli, że poczucie bezkarności (43 osoby), kolejnym czynnikiem jest przyzwolenie ofiary (38 osób), status społeczny i materialny (18 osób), cechy charakteru (12 osób), brak umiejętności wychowawczych (7 osób), nie wiem (5 osób), poziom wykształcenia (2 osoby), przyzwolenie otoczenia (2 osoby).

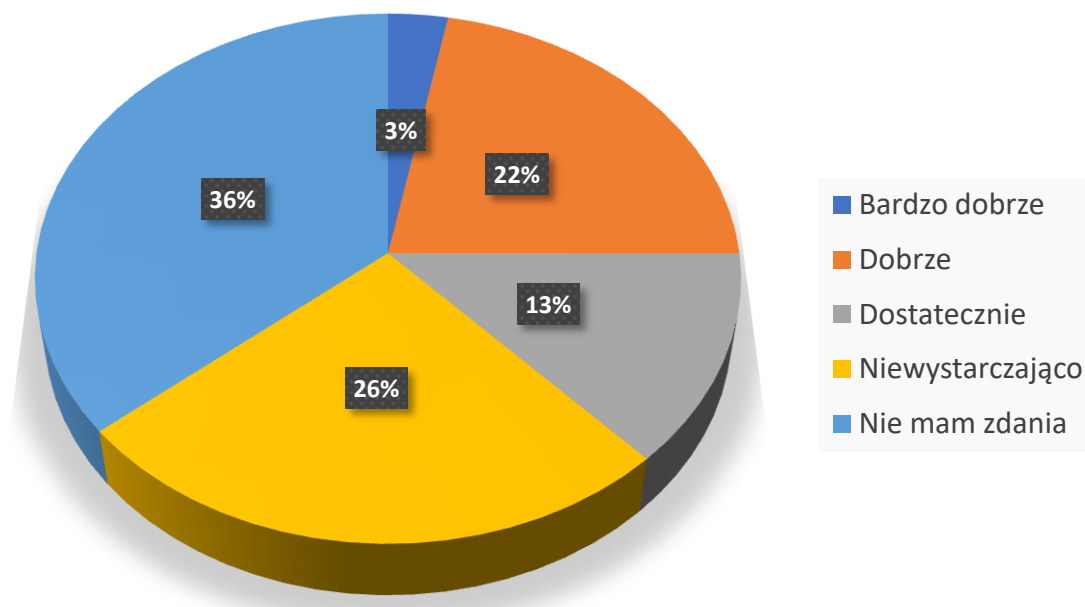
Wykres 11. Jak powinna zachować się ofiara przemocy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

W przypadku reakcji na przemoc wyniki rozkładają się następująco: 48% ankietowanych uważa, że ofiara przemocy powinna szukać pomocy poza rodziną, 29% ankietowanych uważa, że ofiara powinna szukać pomocy w rodzinie, 15% ofiara powinna próbować wyjaśnić nieporozumienia, 6% ofiara powinna bronić się, po 1% ankietowanych uważa, że ofiara powinna próbować usprawiedliwić sprawcę lub atakować sprawcę.

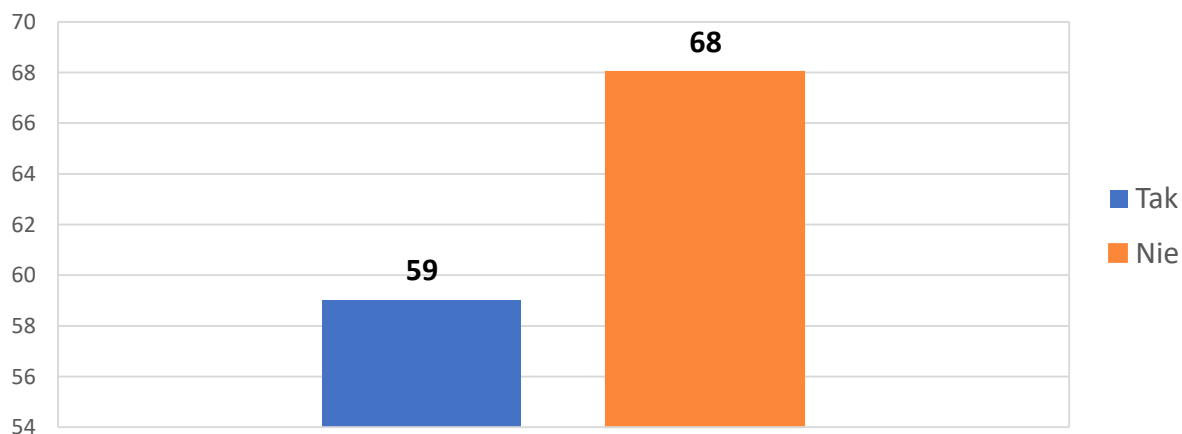
Wykres 12. Jak Pan/ Pani ocenia prowadzone w mieście działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wśród badanych 36% nie ma zdania na temat prowadzonych działań profilaktycznych związanych z problemem przemocy na terenie naszego miasta, 26% ankietowanych uważa, że działania profilaktyczne są niewystarczające, 22% działania profilaktyczne prowadzone są dobrze, 13% działania prowadzone są dostatecznie, 3% ankietowanych odpowiedziało, że działania profilaktyczne na terenie miasta prowadzone są bardzo dobrze.

Wykres 13. Czy słyszał Pan/Pani o Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w mieście Łowiczu?

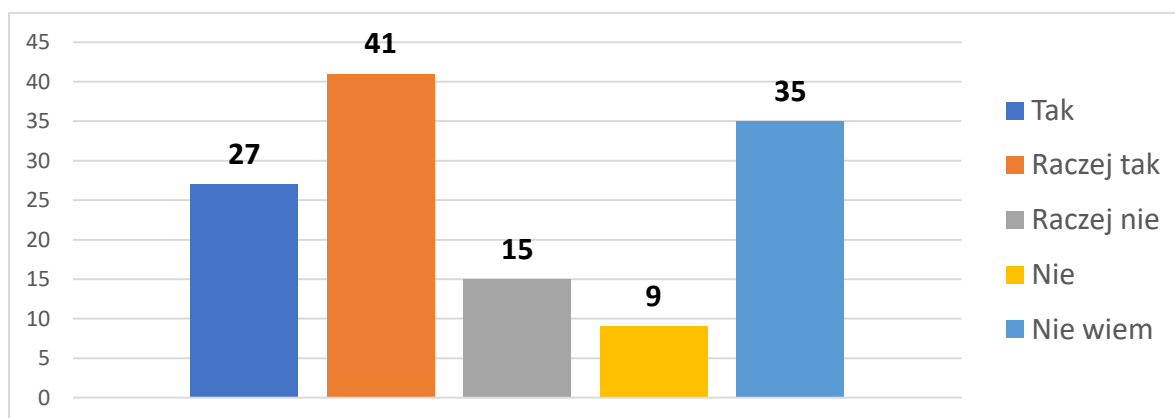

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Powyższe dane świadczą o tym, że ponad połowa ankietowanych (68 osób) nie wie, że na terenie naszego miasta funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, 59 osób ma wiedzę na temat funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego.

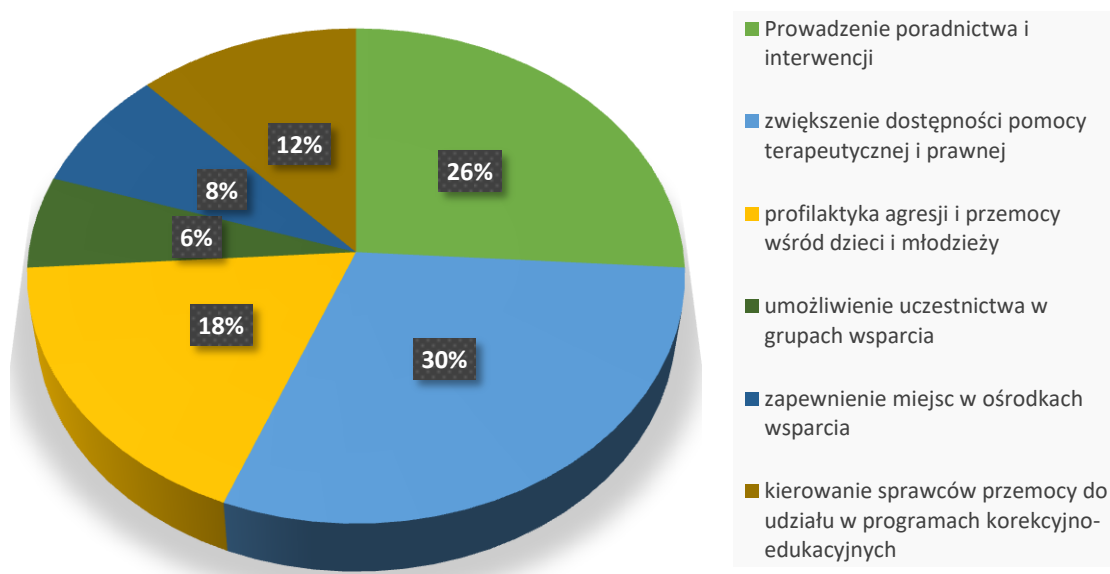
Wykres 14. Czy postrzega Pan/Pani przemoc w rodzinie jako istotny problem ?

Według wyników, ankietowani odpowiedzieli, że problem przemocy w rodzinie jest raczej istotnym problemem na terenie gminy - 41 osób, 35 osób udzieliło odpowiedzi nie wiem, 15 osób, że raczej nie jest to istotny problem, 9 osób odpowiedziało, że nie, natomiast 27 osób, że jest to istotny problem na terenie miasta Łowicza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Wykres 15. Jakie działania Pana/ Pani zdaniem należałoby podjąć w mieście w celu przeciwdziałania zjawisku przemocy?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiety

Badani zostali zapytani również, jakie kroki ich zdaniem byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie: 30% ankietowanych uważa, że zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, 26% prowadzenie poradnictwa i interwencji, 18% profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, 8% zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, 12% motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, 6% umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia.

Podczas przeprowadzania badań ankietowych zostały również zadane pytania otwarte.

Pytanie brzmiało: **Jakie działania Pana/ Pani zdaniem należałoby podjąć w mieście Łowiczu w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie?**

Respondenci uważają, że odpowiednimi działaniami, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest: zwiększenie profilaktyki, prowadzenie poradnictwa i interwencji, wsparcie ofiar przemocy, zapewnienie pomocy prawnej i psychologicznej. Według ankietowanych istotnym czynnikiem byłoby również zwiększenie edukacji młodzieży w szkołach, organizowanie programów profilaktycznych i dostępność psychologa.

2. Zasoby instytucjonalne umożliwiające pracę z problemem przemocy w rodzinie

Realizatorami działań interwencyjnych, przewidzianych w Gminnym Programie, są członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołanego przez Burmistrza Miasta Łowicza, wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych, przedstawiciel Stowarzyszenia: Centrum Wolontariatu „Nadzieja”, Europejska Unia Kobiet, Oddział w Łowiczu.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy w szczególności diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku, rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy.

3. Analiza

Na podstawie informacji w diagnozie problemu przemocy w rodzinie przeprowadzono analizę, która miała posłużyć ocenie mocnych i słabych stron naszego miasta w kontekście przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szans i zagrożeń, jakie wynikają z czynników zewnętrznych. Analiza pozwoliła na ocenę i całościowy ogląd gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wskazanie jego słabych punktów. Pomogła w określeniu jego słabych obszarów w zakresie przeciwdziałania przemocy, a tym samym w sformułowaniu celu głównego i celów szczegółowych Programu.

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none">• kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne nagłaśniające problem przemocy,• zjawisko przemocy rozpowszechniane w mediach lokalnych: strona internetowa, ulotki,• zaangażowanie oraz dobra współpraca wielu podmiotów tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łowiczu, PCPR, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łowiczu, Pedagogów, Policji, Przedstawicieli Stowarzyszeń, Sądu oraz Służby zdrowia w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy,• zapewnienie wsparcia asystenta rodziny,• podjęcie pracy z kuratorem sądowym,• doświadczenia, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc,• organizowanie szkoleń dla kadry, podmiotów stanowiących trzon Zespołu Interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none">• brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy,• zbyt mała dostępność do specjalistów: psychologa, terapeuty rodzinnego,• zjawisko przemocy silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy,• brak zainteresowania programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie,• brak środka przymusu do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,• niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych,• zbyt duża liczba zadań spoczywających na pracownikach socjalnych MOPS i dzielnicowych KPP uniemożliwiająca skuteczną pracę socjalną z rodzinami,• brak na terenie miasta instytucji pozarządowych zajmujących się uzależnieniami i przemocą w rodzinie

<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową, • wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym, • zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, • zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie, • stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 	<ul style="list-style-type: none"> • brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, • zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu, • brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy domowej, • zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osobom pomagającym.

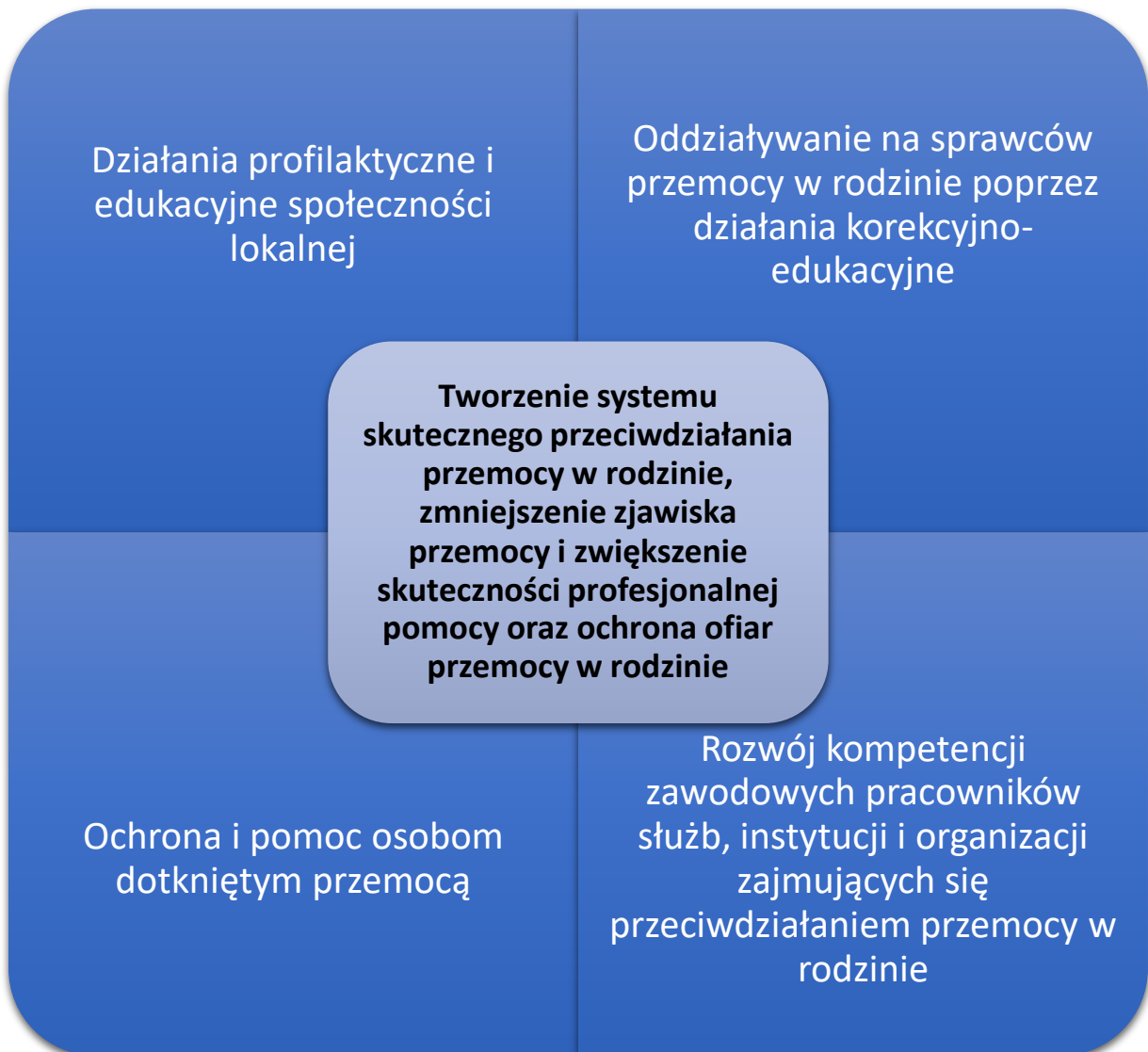
4. Rekomendacje do działań:

Diagnostując problematykę przemocy należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

- współpraca w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,
- zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach wspierających osoby doznające przemocy,
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, medyczne oraz socjalne,
- podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w grupach korekcyjno–edukacyjnych,
- prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach płynących z przemocy
- współpraca z mediami w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie,

- zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy na terenie miasta Łowicza w celu diagnozowania tego zjawiska,
- podnoszenie kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU I CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele szczegółowe programu:

Cel szczegółowy 1. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy	<ul style="list-style-type: none">• Ścisła współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doświadczającym przemocy	<ul style="list-style-type: none">• MOPS• Zespół Interdyscyplinarny	01.01.2021-31.12.2025
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego	<ul style="list-style-type: none">• organizacja poradnictwa psychologicznego i prawnego• praca socjalna• pomoc w znalezieniu pracy• edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw• pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy w rodzinie• utworzenie dyżurów informacyjno-konsultacyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">• MOPS• Służba zdrowia• Placówki Oświatowe• Poradnia Leczenia Uzależnień w Łowiczu• MKRPA	01.01.2021-31.12.2025

Cel szczegółowy 2. Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez działania korekcyjno-edukacyjne

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	<p>Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, • monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, • organizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, • motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • MOPS • PCPR • Placówki Ochrony Zdrowia • Policja • Zespół Interdyscyplinarny • Sąd 	<p>01.01.2021 31.12.2025</p>

Cel szczegółowy 3. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.	Edukacja społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie akcji i kampanii informacyjnych, ulotek, informatorów upowszechnianie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie zagrożonych, budowanie wrażliwości społeczeństwa na zjawisko występowania przemocy w otoczeniu 	<ul style="list-style-type: none"> Zespół Interdyscyplinarne MOPS Organizacje pozarządowe Policja Placówki Oświatowe MKRPA 	01.01.2021 31.12.2025
2.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy	<ul style="list-style-type: none"> organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży tworzenie programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> Placówki oświatowe Organizacje pozarządowe Policja MKRPA 	01.01.2021 31.12.2025

Cel szczegółowy 4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy/Partnerzy	Termin realizacji
1.	Podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tworzenie planu pomocy, interwencji, współpracy interdyscyplinarnej, • uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje oraz zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie dostępu do literatury, • prowadzenie w placówkach oświaty kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z przemocą, • prowadzenie edukacji wśród dzieci w zakresie radzenia sobie za stresem i agresją własną i innych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny • MOPS • Organizacje pozarządowe • Policja • Placówki Oświatowe • MKRPA 	01.01.2021-31.12.2025

V . ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców miasta, w tym osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób/institucji zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

1. Przewidywane efekty realizacji programu

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 planuje się osiągnąć następujące efekty:

1. Zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie.
2. Podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
4. Zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
5. Zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy.
6. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.
7. Nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

VI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025 finansowany będzie ze środków własnych miasta. Może być również finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł. Planowane jest przystąpienie do otwartego konkursu na realizację projektu w ramach programu osłonowego, zgodnie z art. 8 pkt 6 i 7 Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Monitoring umożliwi analizę w realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań.

Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości.

Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jego realizatorów. Dane będą zbierane corocznie i posłużą do sporządzenia rocznego sprawozdania oraz oceny realizacji programu.

Każda instytucja i organizacja podejmująca działania wynikające z programu wypełni do dnia 20 stycznia każdego roku sprawozdanie z jego realizacji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łowiczu do dnia 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które zostanie przedstawione Burmistrzowi Miasta.

Podstawowe cele ewaluacji Programu to:

- udoskonalanie podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- informacja o efektach wdrażania Programu oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jego realizacją,
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie Programu wśród wszystkich zainteresowanych jego funkcjonowaniem i efektami.

Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie według kryterium odpowiednio realizowanych działań w stosunku do ewoluujących potrzeb mieszkańców gminy.